של פרה משקל עשר זוז. דבעיא חלוקה משקל שני סלעים ודייה בכך: **של מצורע.** דלא הא ולא הא סגי ליה בשקל: הכי גרסינן **פליגי בה ר"ש בן חלפתא ורבנן בפרה: וסימן.** שלא תטעה לומר שאחד היה אומר משקל שני סלעים משנה זו תהא לך סימן ששנינו (מנחות דף קי.) אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים בסימן זה תזכור לומר שהאחד נתן בה שיעור המרבה מכולן והאחד נתן בה שיעור וקא ממעט מכולן אבל שיעור ביניהן לא הוזכר כאן: **לא בפרה פליגי.** בלשון של פרה: **והתוא יומא.** דאיפליגי בה נמ רבא בר קיסי. שם חכם: **מכפר.** מיתת לדיקים מכפרת כדאמר בעלמא (מועד קטן דף כח.) למה נסמכה מיתת אהרן לבגדי כהונה לומר לך מה בגדי כהונה מכפרין אף מיתת לדיקים מכפרת: **של פרו.** פר כהן גדול של יום"כ: **אלעזר וחוקה.** אלעזר כתיב בה ותתם אותה אל אלעזר הכהן וגו' (במדבר יט) וכתיב (שם) זאת חקת התורה וכל היכא דכתי' חוקה עיכובא הוא: **אהרן וחוקה.** דכתיב (ויקרא טז) והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו וכפר וגו' ושחט את פר החטאת אשר לו וגו' וכתיב באחרי מות בענינא (שם) והיתה זאת לכם לחקת עולם לכפר על בני ישראל: **שחיטה לאו עבודה היא.** דלא קרבה למזבח, ולהכי קרי ליה בדק הבית, כלומר דדין בדק הבית אית לה (תמורה כ.) כלומר איכה מקדשי מזבח ליקדש קדושת הגוף (שבועות יא:) ועל כרחך אין עבודות אלה תשובות עבודה (זבחים סח:) דטעמא דשחיטה פסולה בזר לאו משום דעבודה היא, דהא קדשי בדק הבית דלא שייכי כהו עבודה, אלא גזירת הכתוב היא דזר פסול בה (מנחות ו:) וחילוק טעם זה אינו מטעם עבודה דהא איכה קדושת מזבח אלא קדושת דמים בעלמא כקדשי בדק הבית ועל כרחך טעם הפוסל בה לאו משום תורת עבודה אלא גזירת הכתוב בעלמא היא, אבל בקדשי מזבח דשייכי בה עבודה לא חשיבא להיות עבודה (זבחים יד:). **ולאו כל דכן הוא.** בקדשי בדק הבית חשובה עבודה בקדשי מזבח לא כל שכן (מנחות ו:). אמר רב שישא. לעולם לאו עבודה היא והאי דבעי כהן גבי פרה לחדומה גזירת הכתוב היא, מידי דהוה אמרלאות גגעים (שם).

הגהות הגר"א

[א] גמ' דאמר ר' זירא. נ"ב אמר רב: [ב] שם אילימא למעוטי מילוי מים וקידוש דמשמרת למי נדה כתיב אלא למעוטי אסיפת אפרה והשלכת עץ כו' כנ"ל:

מוסף רש"י

ראמר רב עלה. לפרושי למילתיה, מה טעם פסולה, **אלעזר וחוקה שנינו בה.** דכתיב בשחיטתה ותתם אותה אל אלעזר הכהן ושחט וכתיב בפרה חוקה, וכל היכא דכתיב חוקה עכובא (זבחים יד:). **שחיטה לאו עבודה היא.** מדאתכשרו בה כל הפסולים (זבחים יד:). **שאני פרה דקדשי בדק הבית היא.** לא קרבה למזבח, ולהכי קרי ליה בדק הבית, כלומר דדין בדק הבית אית לה (תמורה כ.) כלומר איכה מקדשי מזבח ליקדש קדושת הגוף (שבועות יא:) ועל כרחך אין עבודות אלה תשובות עבודה (זבחים סח:) דטעמא דשחיטה פסולה בזר לאו משום דעבודה היא, דהא קדשי בדק הבית דלא שייכי בהו עבודה, אלא גזירת הכתוב היא דזר פסול בה (מנחות ו:) וחילוק טעם זה אינו מטעם עבודה דהא איכה קדושת מזבח אלא קדושת דמים בעלמא כקדשי בדק הבית ועל כרחך טעם הפוסל בה לאו משום תורת עבודה אלא גזירת הכתוב בעלמא היא, אבל בקדשי מזבח דשייכי בה עבודה לא חשיבא להיות עבודה (זבחים יד:). **ולאו כל דכן הוא.** בקדשי בדק הבית חשובה עבודה בקדשי מזבח לא כל שכן (מנחות ו:). **אמר רב שישא.** לעולם לאו עבודה היא והאי דבעי כהן גבי פרה לחדומה גזירת הכתוב היא, מידי דהוה אמרלאות גגעים (שם).

תוס' ישנים

שאין לחלק. וגלה לרבינו לפרש מיפכא דבקולחת הוי תוך השריפה אבל נכפפת הולכת אשם חוזה ממקומה ואין זה שריפה. **בדי שיהא בולן באגודה אחת.** פי' ה"ר יוסף לפי שהן דבריס קטנים והידור מצוה הוא זה. וריב"ל פירש שמא יצפינן מחגורות חוב דמגריס לקיחה לקיחה כי התם דכתיב [שמות יב, כב] ולקחתם לכם אגודת אזוב כדילפינן נמי בסוכה [יח, ב] גבי לולב לקיחה לקיחה מהתם.

ושל שעיר המשתלח משקל שני סלעים. תימה אי טעמא משום דבעי חלוקה בשני (סלעים) [שקלים] סגי, הא במצורע לא בעינן אלא שקל, ואמרא גמרא גמיר לה דבעינן הכי. **חד א[מר] משקל שקל.** דסבירא ליה שמא לא בעיא כובד, ואי נמי בעיא כובד סגי ליה בהכי. **בשעיר המשתלח פליגי.** תימה דהכי נמי [מאי טעמא דמאן דאמר (ד') [י'] זוחים כי לאה לריך כל כך, אי משום חלוקה בשני סלעים סגי כדפריסים לעיל, ובהא איכא למימר דפשיטא ליה דמשום פרסומי ניסא שמלבין לריך יותר. **רביא בר** (קיש) **מבפר בשעיר המשתלח.** אין זה סימן גמור דהכי נמי הוה מלי למימר כפרה אחומה דאמרינן במועד קטן [כח, א] לאה נסמכה פרשא מיתת מריס לפרשת פרה אחומה, מה פרה אחומה מכפרת אף מיתת לדיקים מכפרת, אלא זה היה יודע שהיו אומרים בשעיר המשתלח. ועוד כי שעיר המשתלח כל עיקרו] לכפרה אבל פרה עיקרה לטהרה נאמרה. **אחת בשירה בזר ואחת פסולה בזר.** והוא הדין נמי בכהן הדיוט דכיון דאלעזר וחוקה כתיב בפרה ואהרן וחוקה ביום הכפורים דכהן הדיוט פסול. והא דנקט פסולה בזר, משום דנקט זר גבי כשירה נקטיה גבי פסולה. אי נמי בזר אלא קאמר, והכי אמרינן בס"פ ד' אחין [יבמות לג, ב] בשמעתא (בזר) [דזר] ששימש בשבת קאמר יש כאן משום זרות כו', ומוקי לה בשחיטת פרו של אהרן כמאן דאמר שחיטת פרו בזר פסולה, והא זר קאמר, ומשני זר אלא קאמר. **שחיטת פרה בזר פסולה.** נראה דבעיא נמי בגדי כהונה כשאר עבודות. ולמאן דמכשר שחיטת פרה בזר לא מיקמי מדתנן במסכת פרה [פ"ד מ"ו] שחטה אלא בכהן גדול פסולה ור' יהודה מכשיר, משמע דאפילו מאן דמכשר לא מכשר אלא בכהן הדיוט, דתלינא למימר דר' יהודה מכשר אפילו בזר דלאו עבודה היא. **שאני פרה דקדשי בדק הבית היא.** מכאן קשה לרבינו על הא דאמר בע"ז בפרק אין מעמידין [כג, ב] ס"מ פרה קדשי מזבח היא, דאי קדשי בדק הבית מי מיפסלא ברביעה, ומשני שאני [פרה] דחטאת קרייה רחמנא אלא מעתה מיפסל ביולא דופן אלמא תניא דר' שמעון מכשיר, משמע שרוצה לומר אלא מעתה דפסלה פרה ברביעה מטעמא דחטאת קרייה רחמנא דחטאת דופן אפילו לר' שמעון, דמסתמא לא פליג בהך דרשא על רבנן, דבשלמא אי אמרת קדשי מזבח היא תליגא דר' שמעון ואית ליה קדשי בדק הבית היא, אלא כיון דאמרת חטאת קרייה רחמנא דיפסל ביולא דופן אפילו לר' שמעון. וכי תימא ר' שמעון לית ליה כו' אלא שאני פרה דאיכא ומומה פוסל בה כו', משמע שסותר טעמא דחטאת קרייה רחמנא ובא לומר דלר' שמעון

כי אתא רבין פירשה משמיה דר' יונתן של פרה משקל י' סלעים. משום כובד אע"ג דר' יונתן לא חייש לכובד כדאמר רבא תנאי היא דלר' יונתן לית ליה כובד שמא רבין ס"ל כשיויא דאביי דאמר כאן בקולחת כאן בנכפפת ואפי' לספרים דגרסי כי אתא רבין פירשה משמיה דר' יוחנן לריך לתרץ כן דמ"מ אליבא דר' יונתן פירשה דאיהו אמר ג' לשונות שמעתי אי נמי י"ל ג' לשונות שמעתי דקאמר אליבא למאן דאית ליה כובד ושמעתי קאמר ולא לא סבירא ליה:

שחיטה לאו עבודה היא. בכל דוכתא פרש"י משום דכשירה בזר ותימה הוא דבפ"ק דזבחים (דף יד:) פריך והרי שחיטה דא"ל לבטלה וכשירה בזר ומשני שחיטה לאו עבודה היא והשתא מה תשובה היא זו שהרי הקשה שהיה לה ליפסל בזר כיון דא"ל לבטלה ופירש רבינו יעקב מאורלינ"ש דלאו עבודה היא דנוהגת אפי' בחולין וקשה א"כ מאי פריך עלה התם והאמר רב שחיטת פרה בזר פסולה בשלמא לפרש"י פריך שפיר אבל לפירוש רבינו יעקב מאי פריך נהי דשחיטת פרה פסולה בזר מ"מ לאו עבודה היא כיון דנוהגת נמי בחולין והיה נראה לי"שב פרש"י כן ולפרש שחיטה לאו עבודה היא כיון דהוכשרו בה כל הפסולין ואפי' נשים ועבדים וטמאים מסתמא לא חשיבא עבודה לפני המקום מאיזה טעם שיהא או משום דנוהגת נמי בחולין או משום טעמא אחרינא והדר פריך מנא לך דלאו עבודה היא מדהוכשרו בה כל הפסולין והלא יש שחיטה שהיא פסולה בזר כגון שחיטת פרה ורבינו שמשון מפרש לאו עבודה דגבי קבלה בעינן שהמקבל יעמוד בפנים ובשחיטה אם עמד והושיט ידו לפנים ושחט כשר כדדרשינן בפרק כל הפסולין (שם דף לב:) בן הבקר לפני ה' והוא בעצמו הקשה לשמעון התימני דפליג התם ואמר שיהו ידיו של שוחט לפנים מן הנשחט מאי איכא למימר מיהו מלי למימר דאפי' לשמעון התימני שחיטה לאו עבודה היא שהרי בקדשי קדשים לריך שיעמוד המקבל בלפון כדדרשינן בפרק איזהו מקומן (שם דף מח.) מולקח לו יקח ובשוחט לא בעינן שיעמוד השוחט בלפון וכי פריך בפ"ק דזבחים (דף יד:) ובפ"ק דמנחות (דף ו:) והאמר רב שחיטת פרה בזר פסולה ומשני שאני פרה דקדשי בדק הבית היא תימה ליפרך מפרו של אהרן (במדבר יט): **ומילוי מים.** לתת [ח] לתוך אפר להזות: **לקידוש.** היא נתינת מים [ט] על האפר ומערבן יחד: למשמרת

אשל פרה משקל עשרה זוז [ב]ושל שעיר המשתלח משקל שני סלעים [ג]ושל מצורע משקל שקל אמר ר' יוחנן בה ר"ש בן חלפתא ורבנן בפרה חד אמר משקל עשרה וחד אמר משקל שקל וסימניך [ו]אחד המרבה ואחד הממעיט אמר ליה ר' ירמיה מדיפתי לרבינא לא בפרה פליגי אלא בשעיר המשתלח פליגי וההוא יומא נח נפשיה דרביא בר קיסי ואנחו בה סימנא רביא [בר] קיסי מכפר כשעיר המשתלח אמר ר' יצחק שתי שחיטות שמעתי אחת של פרה ואחת של פרו אחת כשרה בזר ואחת פסולה בזר ולא ידענא הי מינייהו [ז]איתמר שחיטת פרה ופרו רב ושמואל חד אמר פרה פסולה פרו כשרה וחד אמר [ג]פרו פסולה פרה כשרה תסתיים דרב הוא דאמר פרה פסולה [ג]דאמר ר' זירא [א] [ד]שחיטת פרה בזר פסולה ואמר רב עלה [1]אלעזר [2]וחוקה שנינו בה ורב מאי שנא פרה דכתיב אלעזר וחוקה פרו נמי הא כתיב [3]אהרן [4]וחוקה [7]שחיטה לאו עבודה היא אי הכי פרה נמי שאני פרה [ה]דקדשי בדק הבית היא ולאו כל דכן הוא אמר רב שישא בריה דרב אידי מידי דהוה אמראות נגעים דלאו עבודה היא ובעיא כהונה ולשמואל דאמר פרו פסולה מאי שנא פרו דכתיב אהרן וחוקה פרה נמי הא כתיב אלעזר וחוקה שאני התם דכתיב [1]ושחט אותה [ו]לפניו שיהא זר שוחט ואלעזר רואה ורב שלא יסיח דעתו ממנה ושמואל שלא יסיח דעתו מנא ליה נפקא ליה [5]מושרף את הפרה לעיניו ורב חד בשחיטה וחד בשריפה וצריכא דאי כתב רחמנא בשחיטה משום דתחילת עבודה היא אבל שריפה אימא לא צריכא ואי כתב רחמנא בשריפה משום דהשתא הוא דמתכשרא פרה אבל שחיטה אימא לא צריכא למעוטי מאי אילימא למעוטי [ב] אסיפת אפרה ומילוי מים לקידוש למשמרת

למאן דאמר פסולה בזר ולא הוה מצי לשנויי הכי ואמר לי מורי הרב ר' שמואל בר שלמה בשם הר' יוסף קלגון ז"ל דמהתם ליכא למיפרך דהתם לאו משום דעבודה היא דהא פסולה אפי' בשאר הכהנים אלא בכ"ג לחודיה אלא גלי רחמנא דבעינן בעלים מידי דהוה אסמיכה דלאו עבודה היא דבעינן בעלים: **שאני פרה דקדשי בדק הבית היא.** והכי נמי אמרינן בפ"ק דזבחים (דף יד:) ובפ"ק דמנחות (דף ו:) וקשה מכאן לפרש"י שפירש בריש פ' אין מעמידין (ע"ז דף כג: ושם) גבי ס"מ פרה קדשי מזבח היא דאי קדשי בדק הבית היא מי מיפסלא ברביעה אלא מעתה תיפסל ביולא דופן אלמה תניא ופסולה ביולא דופן ור"ש מכשיר אלא שאני פרה הואיל והמום פוסל בה דבר ערוה ועבודת כוכבים פוסל בה ופרש"י דלרבנן קדשי מזבח היא ולהכי מיפסלא ברביעה וביולא דופן ולר"ש קדשי בדק הבית היא ולהכי לא מיפסלא ביולא דופן והאי דמולה ר"ש דמיפסלא ברביעה משום דכיון דהמום פוסל בה דבר ערוה ועבודת כוכבים פוסלין בה וקשה לפי' דא"כ כל סתמי דהש"ס בכמה דוכתי דקאמר פרה קדשי בדק הבית היא כר"ש ולא כרבנן ושם מפורש ובפרק קמא דחולין (דף יח. ד"ה חטאת) בשמעתא דמנא הא מילתא דאזלי בתר רובא אתרכתי:

למעוטי מאי אילימא למעוטי אסיפת אפרה כו'. תימה לי מאי קאמר למעוטי מאי וכי חובה הוא שיש לי למעט וליכא למימר משום דהוי שחיטה ושריפה שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין דאדרבה אינן באין כאחד דהא מילתא דעא"כ היסא הדעת לא פסיל בכולהו דאי פסיל בכולהו מאי איצטריך למיכתב בשחיטה ובשריפה דלא אתו מהדדי ליכתביה גבי אסיפת אפרה או מילוי מימיה או באחת מן השאר שאינן תחילת עבודה ולא עבודה דהשתא הוא דמתכשרא פרה ויתו כולהו ויגמר מינה למאי הילכתא כתביה בתרתי שיש בכל חדא מילתא דחשיבותא אלא שמע מינה למעוטי עבודה שאין לה שום חשיבותא דלא פסל בה היסא הדעת והיינו דקאמר למעוטי מאי: למשמרת

אדומה כשר בזר שנאמר ושחט אותה לפניו, דייק לפניו, ואמר לפניו שיהא זר שוחט ואלעזר רואה. ורב, לפניו מבעי ליה שלא יסיח דעתו ממנה, ללמד כי היסח הדעת פוסל בה. ושמואל אמר שלא יסיח דעתו ממנה מלעיניו מפיק ליה, שנאמר ושרף את הפרה לעיניו. ורב, הזהיר בשחיטה והזהיר בשריפה על הסח הדעת דצריכי כו'. ושמואל אמר בחדא סגיא, לפניו להכשיר שחיטתה בזר הוא דאתא. **ולרב** הוי רבוי אחר רבוי, למעוטי מאי אתיין.

ח) [בכלות ה: יח. שבת לו. שבועות טו. מנחות קי:], ט) [שבועות טו. מנחות קי:], י) [יבמות לג:], יא) מנחות ו: זבחים יד: סח: ע"ש, יב) [זבחים יד: סח: מנחות ה. ו:], יג) [ע"ז כג: שבועות יא: זבחים יד: סח: מנחות ו: בכורות כה. תמורה כ.], יד) [לקמן מג.], טו) [לקמן מג.] [ל"ל לגגע לרעת], טז) [ל"ל לתוכה], יז) [ועי' תוספות לקמן מג. ד"ה הכל כשרין כו'].

עין משפט נר מצוה

יד א מיי' פ"ג מהלכות פרה הלכה ב:

טו ב מיי' פ"ג מהלכות עבודת יום הכפורים הלכה ד:

טז ג מיי' פי"ח מהל' טומאת צרעת הלכה ח סמג עשין רלו לון:

יז ד מיי' פ"ח מהלכות פרה הלכה יא ופ"ד הלכה יז:

תורה אור השלם

1. וּנְתַתֶּם אֹתָהּ אֶל אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׁחַט אֹתָהּ לְפָנָיו: במדבר יט ג
2. זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ לֵאמֹר דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל: במדבר יט ב
3. וְהִקְרִיב אֲהֲרֹן אֶת פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וְשָׁחַט אֶת פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לוֹ: ויקרא טז יא
4. וְהָיְתָה זֹאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל חַטֹּאתָם אַחַת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה: ויקרא טז לד
5. וְשָׂרַף אֶת הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת עֹרָהּ וְאֶת בְּשָׂרָהּ וְאֶת דָּמָהּ עַל פְּרִשָּׁהּ יִשְׂרֹף: במדבר יט ה

הגהות מהר"י לנדא

[ח] גמרא אימנה שחיטת פרה ופרו. מיי' פ"ט מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ב:

רבינו חננאל

חלוקת ר' שמעון בן חלפתא ורבנן) בתלמוד א"י היא[ט], ותנן בסוף כריתות המפריש שתי סלעים כו', עד לקח בהן שני אילים לחולין אחד יפה שתי סלעים ואחד יפה עשרה זיין, היפה שתי סלעים יקרב לאשמו והשני למעילתו כו', ופרשוה בגמרא דהאי עשרה זיין, אינון שתי סלעים וחומשיהן והן שתי סלעים וחצי סלע דהוא חומשא מלבר. **איתמר** שחיטת פרה אדומה ושחיטת פר כהן גדול ביום הכפורים בזר, פליגי רב ושמואל, חד אמר פרה פסולה ופרו כשר, וחד אמר פרו פסול ופרה כשרה. ואסיק, רב אמר שחיטת פר יום הכפורים כשרה בזר, ושחיטה לאו עבודה היא. אבל שחיטת פרה בזר פסולה, מ"ט אלעזר וחוקה כתיב בה, אלעזר דכתיב ונתתם אותה אל אלעזר הכהן והוציא אותה אל מחוץ למחנה ושחט אותה, ואע"ג דשחיטה בכל מקום כשרה בזר ואפילו בפר יום הכפורים שחיטה לאו עבודה היא, שני הכא דכתיב ושחט אותה, מידי דהוה אמראות נגעים דלאו עבודה היא, דביא כהן להורות לטמא או לטהר, הכא נמי בשחיטת פרה אדומה אע"ג דלאו עבודה היא, ביא כהן. חוקה, שנאמר זאת חוקה התורה וגו'. **ושמואל** אמר שחיטת פרו פסולה בזר מאי טעמא אהרן וחוקה כתיב ביה, אבל שחיטת פרה

ט) איגו מוכן ואולי ג"ל וחלוקה ר' שמעון בן חלפתא ודבר פליגתי' בתלמוד ב"י הוא בתוספתא מלבר דתנן כרים כריתות וכו'.

למשמרת למי נדה כתיב. תימה לי ג"כ מאי איצטריך קרא בשחיטה ובשריפה ובהכי תיתי חדא מתרתי ותלת וליכא למימר דאין הכי נמי דלא צריכי אלא הוו להו שני כתובין הבאין כאחד ואין מלמדין והא דקאמר למעוטי השלכה משום דג' כתובים הבאין כאחד ואין מלמדין אלא למעוטי השלכת עץ ארז [דומיא] דלמעוטי אסיפת אפרה דמעיקרא ההוא מכח יתור קאמר ולא מכח ג' כתובים הבאין כאחד כדפריסת ועוד אי מכח ג' כתובים קא ממעט השלכת עץ ארז ג"כ מאי איצטריך למימר טעם לדבר דלאו גופה דפרה ניהו וי"ל דשחיטה לא אתיא מכולהו דמה לכולהו שאין טהגין בחולין תאמר בשחיטה דלאו עבודה היא שנוהגת בחולין ולהכי נאמר דלא מיפסל היסח הדעת כמו בחולין ושריפה נמי לא אתיא מכולהו דמה לכולהו דין הוא שיפסול בהן היסח הדעת דחזו מיד להזאה דמיד בשעת שחיטה מקבל הדם כדי להזות וכן באסיפת אפרה ומילוי מימיה [וקידוש] ראוין לאלתר להזאה משא"כ בשריפה ואסיפת אפרה ומילוי מימיה וקידוש איצטריך למיכתב בהו למשמרת דמכולהו לא אתו דמה לכולהו שפסולים בשאה ובלילה ואין להקשות אמאי איצטריך למיכתב בכל שלשתן באסיפת אפרה ומילוי מים וקידוש [לכתוב] בחד מיניהו ויתו אינך מיניה די"ל דאיזה מהם שלא היה נכתב הייתי ממעטו ולא הייתי ממעט השלכת עץ ארז כדממעטינן השתא כיון דהני כשירין באשה כבאיש

והשלכת עץ ארז פסול באשה:

אף אני אביא שחיטה וכו' **עד והשלכת עץ ארז.** תימה לי אמאי לא קאמר מה הזאת מימיה מיוחדת לעבודת גופה דפרה ניהו אף כל דגופה דפרה ונרבי אסיפת אפרה ומילוי מימיה וקידוש ונמעט השלכת עץ ארז וחזוב דלאו גופה דפרה ניהו דה"נ אמרינן לעיל גבי היסח הדעת וי"ל דסברא הוא לרבויי השלכת עץ ארז וחזוב ושני תולעת טפי מאסיפת אפרה ומילוי מימיה וקידוש כיון דהנהו כשירים אפי' באשה והנך חשיבי כולי האי דקבעי להו כהן ולעיל נמי גבי היסח הדעת אי לאו דפסיל קרא היסח הדעת בהדיא באסיפת אפרה ומילוי מים וקידוש הוה מוקמינן בהן מיעוטא ולא בהשלכת עץ ארז תדע דקאמר לעיל מעיקרא אילימא למעוטי אסיפת אפרה כו':

[1]למשמרת למי נדה כתיב אלא למעוטי השלכת עץ ארז ואזוב ושני תולעת דלאו גופה דפרה נינהו איתמר שחיטת פרה בזר ר' אמי אמר כשרה ור' יצחק נפחא אמר פסולה עולא אמר כשרה ואמרי לה פסולה מתיב ר' יהושע בר אבא לסיועיה לרב [א]אין לי אלא הזאת מימיה שאין כשרין באשה כבאיש ואין כשרין אלא ביום מניין לרבות שחיטתה וקבלת דמה והזאת דמה ושריפתה והשלכת עץ ארז ואזוב ושני תולעת ת"ל [1]תורה יכול שאני מרבה אף אסיפת אפרה ומילוי מים וקידוש ת"ל זאת ומה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו אחר שריבה הכתוב ומיעט אמרת הרי אנו למדין כולן מהזאת מימיה מה הזאת מימיה אינן כשרין באשה כבאיש ואין כשרין אלא ביום אף אני אביא שחיטתה וקבלת דמה והזאת דמה ושריפתה והשלכת עץ ארז ואזוב ושני תולעת הואיל ואין כשרין באשה כבאיש אין כשרין אלא ביום ומוציא אני [2]אסיפת אפרה [3]ומילוי מים וקידוש הואיל וכשרין באשה כבאיש כשרין נמי ביום ובלילה והאי מאי תיובתא אילימא מדפסולין באשה פסולין נמי בזר הזאת מימיה תוכיח [4]שפסולין באשה וכשרין בזר אמר אביי היינו תיובתיה אשה מאי טעמא אלעזר ולא אשה זר נמי אלעזר ולא זר אמר עולא כל הפרשה כולה משמע מוציא מיד משמע ומשמע ממילא [2]ונתתם אותה אל אלעזר הכהן אותה לאלעזר ולא לדורות לאלעזר איכא דאמרי לדורות בכהן גדול ואיכא דאמרי [5]לדורות בכהן הדיוט בשלמא למ"ד לדורות בכהן הדיוט שפיר אלא למאן דאמר לדורות בכהן גדול מנא ליה גמר חוקה חוקה מיום הכפורים והוציא אותה שלא יוציא אחרת עמה כדתנן [6]לא היתה פרה רוצה לצאת אין מוציאין עמה שחורה שלא יאמרו שחורה שחטו ואין מוציאין עמה אדומה שלא יאמרו שתים שחטו [3]ר' אומר לא מן השם הוא זה אלא משום שנאמר [3]אותה [7]לבדה ות"ק הא כתיב אותה מאן ת"ק ר"ש היא [7]דדריש טעמיה דקרא מאי בינייהו איכא בינייהו דאפיק

למשמרת למי נדה. משמע דלריכי שימור עד שיזה מהן: **לסיועיה לרב.** דלמר [ע"ב] פרה שחיטתה בזר פסולה: **הזאת מימיה אין כשירה באשה.** לקמן מפרש לה: **ואין כשירה אלא ביום.** דכתיב (במדבר יט) הוא יתחטא בו ביום השלישי: **מניין לרבות שחיטתה וקבלת דמה והזאת דמה ושריפתה והשלכת עץ ארז ואזוב ושני תולעת.** דלא יהיו כשרין אלא ביום דאילו לענין באשה כבאיש (א) אינו איצטריך לרבויי דכולהו כתיב בהו או אלעזר או כהן: **והזאת דמה.** אל נוכח פני אהל מועד שבע פעמים [שם]: **ת"ל תורה.** זאת חקת התורה (שם) תורה אחת לכל עבודתה: **ת"ל זאת.** את הכתוב כאן קיים ואל תוסיף: **אחר שריבה הכתוב ומיעט.** ולא פירש מאי ריבה ומאי מיעט מעתה לא מסרן אלא להתבונן בה את האמת ואת היסר: **אמרת הרי אנו למדין כולן מהזאת מימיה.** שפסול הלילה מפורש בו: **שאין כשרים באשה כבאיש.** כדלקמן ולקח אזוב וטבל במים אים טהור וגו' (שם): **והאי מאי תיובתא.** לשמואל אי נימא מדקתני שחיטה פסולה באשה פסולה נמי בזר: **אשה מאי טעמא.** מנא ליה דשחיטה פסולה באשה בשלמא קבלת דמה והזאת דמה כתיב [שם] ולקח אלעזר הכהן מדמה היינו קבלה והזה אל נוכח פני אהל מועד היינו הזאתה ושריפה נמי לעיל מינה כתיב כהן והדר ושרף את הפרה לעיניו דאלעזר והשלכת עץ ואזוב כהן כתיב אלא שחיטה מהיכא: **אלעזר ולא אשה.** ועל כרחך ושחט אותה לפניו אאלעזר קא דרים ליה תנא כרב דאי שיהא אחר שוחט ואלעזר רואה כדדרים שמואל מהיכא ממעט אשה אלא מאלעזר דרים ליה תנא וכי היכי דממעט אשה מהכא ממעטינן נמי זר: **כל הפרשה כולה.** אל פרה כמו שעבודותיה סדורות זו אחר זו: **משמע מוציא מיד משמע ומשמע ממילא.** כשתדקדק בה אינך יכול להשוות שיטת הפרשה בשום שיהיו כל מקראותיה שוים זה עם זה אלא יש בהן שמשמע מקרא זה מוציא מכלל משמע מקרא שלפניו מה שפסל זה הכשיר זה או מה שהכשיר זה פוסל זה א) ויש בה מקראות משמעות שמתקיימין ממילא משמעותו שהמשמע עומד במקומו ואינו מוציא מכלל חבירו ולפי סידורן יש לך להבין מהו המוציא מכלל חבירו ומי משמע ממילא ועכשיו דורש והולך את כולה: **לאלעזר.** שהוא סגן: **בשלמא למאן דאמר לדורות בכהן הדיוט שפיר.** דכיון דלא קבע לה קרא בהדיא סגן או כהן גדול כל כהניס כשרין בה: **אלא יאמרו שתים שחטו.** וקי"ל שכל מלאכות הנעשות עמה פוסלות אותה כדתנן (פרה פ"ד משנה ד') כל העוסק בפרה מתחילה ועד סוף פוסלין אותה במלאכה ולקמן (דף מג.) נמי אמרינן ושחט אותה שלא ישחוט אחרת עמה: **משום שנאמר אותה.** והוציא אותה: **דדרש טעמא דקרא.** בנבא מליעא (דף קטו.) אלמנה עשירה ממשכנין אותה עניה אין ממשכנין אותה מפני שאתה צריך להחזיר לה ואתה משיאה אם רע בשכינותיה: **לאפיק**

אלא מעתה תיפסל (בזבח) [ביולא דופן] כלומר כיון דפסלה בה רביעה בין [לר' אליעזר אי מטעמא דקדשי מזבח אי מטעם דחטאת קרייה רחמנא] מיפסל ביולא דופן אלמא תניא דופן אלמא תניא כו' ור' שמעון מכשיר, ומסתמא אינו חולק על ר' אליעזר ורבנן (ו)רבותיו דפסלי לה לעיל ברביעה והוא יכשירנה, אלא הואיל ומומה פוסל בה כו' כלומר לעולם קדשי בדק הבית היא לכולי

א) פרה פ"ג מ"ז, **ב)** [ובמשנה איתא רבי יוסי אומר לא משום זה אלא משום שנא' והוציא אותה לבדה. אמנם מפרש"י דהכא ד"ה משום וכו' מוכח דהיה לפניהם כגר' הספר], **ג)** [בא"ש: אותה אותה], **ד)** [קדושין סח: וש"נ],

תורה אור השלם

1. וְאָסַף אִישׁ טָהוֹר אֵת אֲפֶר הַפָּרָה וְהִנִּיחַ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר וְהָיְתָה לַעֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לְמֵי נִדָּה חַטָּאת הִוא:

במדבר יט ט

2. זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ לֵאמֹר דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל:

במדבר יט ב

3. וּנְתַתֶּם אֹתָהּ אֶל אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשֻׁחַט אֹתָהּ לְפָנָיו:

במדבר יט ג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מנין כו' כשאה כבאים לא איצטריך לרבויי:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה משמע מוציא מיד משמע וכו' ויש בה מקראות משמעות שמתקיימין ממילא משמעותו שהמשמע כו'. ל"ל ויש בה משמעות מקראות שמתקיימין ממילא שהמשמע הראשון כ"כ הש"י:

תוס' ישנים

דמכשר ביולא דופן הוא קדשי בדק הבית ולרבנן הוא ד[הוי] קדשי מזבח, והשתא קשה דבשמעתין דהכא משמע דקדשי בדק הבית היא אפילו לרבנן דר' שמעון, וכן בסוף פ"ק דשבועות [יא, ב] קאמר גבי פרה [נפדית] על כל פסול שבה כו' שאני פרה דקדשי בדק הבית היא מקמי דלוקי לה התם כר' שמעון, וגם בכל שיטת התלמוד פרה קדשי בדק הבית בפ"ק דזבחים [יד, ב] ובפ' (המזבח מקדש) [מטאת העוף סח, ב] ובפ"ק דמנחות [ו, ב] ובפ"ג דבכורות [כה, א] [גבי] ר' יוסי בן המשולם ובתמורה פרק אלו קדשים [ב, א], וכי נעמיד כל התלמוד דלא כרבנן דר' שמעון. על כן נראה לרבינו הי"פ התם, דלמר מעתה לא מטעם דחטאת קרייה רחמנא מיפסל ביולא דופן אלמא תניא דופן אלמא תניא כו' ור' שמעון מכשיר, ומסתמא אינו חולק על ר' אליעזר ורבנן (ו)רבותיו דפסלי לה לעיל ברביעה והוא יכשירנה, אלא הואיל ומומה פוסל בה כו' כלומר לעולם קדשי בדק הבית היא לכולי עלמא ולר' שמעון (אינו) [היינו] טעמא משום פוסל בה כו' ולרבנן טעמא משום דחטאת קרייה רחמנא, והשתא אמי שפיר הא דאמרינן בפ"ק דחולין [יא, א] גבי מנא לן דאזלינן בתר רובא דחטאת קרייה רחמנא, דהיינו כרבנן ור' שמעון. ומיהו אף ר' שמעון גופיה יכול לחודות שם בגאותה דרשא, דהא בספרי [מקף קכד] מפקינן נמי פסול שלא לשמה דהוי פסול בגופה. ומיהו יש ספרים דגרסי גירסא אחרת בע"ז פרק אין מעמידין ומשמע מיניה כפי' דאשון אלא מעתה מיפסל ביולא דופן כו' עד מודה ר' שמעון לענין קדשים שאינו קדום, ואלא מאי קדשי מזבח היא מיפסל ביולא דופן אלמא תניא ור' שמעון מכשיר, האי מאי אי אמרת בשלמא קדשי מזבח היא דאמרינן ר' שמעון ורבנן, אלא אי אמרת קדשי בדק הבית היא מי פסלה בה רביעה כו', לעולם אימא לך קדשי בדק הבית היא ולענין רביעה אפילו לר' שמעון מודה דפסולה דכתיב בה משאתם בהם וגו', חה משמע כפי' דאשון שפירשתי. וגם בפ"ק דשבועות בסוגיא שהבאתי לעיל בתר דמסיק התם אלא שאני פרה הואיל ודמיה יקרים [גריס] והאי תנא דסבירא ליה קדשי מזבח היא מני רבנן היא דאליגי עליה דר' שמעון בפרק אין מעמידין. ופירוש מסוכם הוא בספרים ואין זה לשון תלמודא דלא מוכח התם מידי שצריך לסברא דפרה קדשי מזבח היא, כי מה שצריך לומר שם טעמא דדמיה יקרים לאו משום דהוא קדשי מזבח כדפ"ד מעיקרא, דהא לבסוף מוקי לה כר' שמעון דאית ליה קדשי בדק הבית. ובספר רבינו יעקב בע"ז שאני פרה הואיל ומומה כו' ואין כתוב בה אלא שאני כו'. וכן יתא לפירוש זה שפירשתי בגלא דהא לא הדר ביה מטעמא דחטאת קרייה רחמנא, ואפילו לפי הספרים שכתוב בהם אלא, שפיר אתי דאליגא דר' שמעון מחזר. **ורב חד בשחיטה וחד בשריפה וצריכי.** (מתמי' לרבינו) דאיתא ליה לקמן דאפילו כהן הדיוט כשר מהזאה ואילך, לוקמה לקרא כספטיה שיהיה כהן שורף ואלעזר רוחה. י"ל דאין הכי נמי אלא ניחא ליה למידרשינהו כולהו בחדא גווניא. ה"ר אלחנן. והא דתניא בספרי [מקף קכד] ושרף את הפרה לעיניו שיהא אחד שוחט ואלעזר רוחה, (ד)הייט לא כרב (ושמואל) דהכא. **למעוטי מאי.** וא"ת למה יש לנו לומר שבא למעט, אדרבה אית לן למילף מייניהו. י"ל שהמקשה היה יודע דדרשינן היסח הדעת מלמשמרת אלא לא הוה ידע דמוקמינן ליה לאפסח אפרה ומילוי מים וקידוש. אי נמי הוה (ליה) מיבעיא ליה דהני קראי למשמרת [והנך] תרי קראי שי כתובין הבאין כאחד מינהו, ועל כרחן בא למעט. ריב"ם.

למשמרת כתיב בהו. דמילוי מים וקידוש נפקי מלמשמרת למי נידה, ואסיפת אפרה נפקא ליה מותסף אים טהור וגו' והיתה לעדת בני ישראל למשמרת וגו'. **למעוטי השלכת עץ ארז כו'.** דאי לאו מיעוטא הוה ס"ד לרבוייהו תמוהה אי מקל ותומר דאסיפת אפרה ומילוי מים דאמרינן לקמן שכשירין בשאה כבאים בגילה כשיטה אתינה כשירה בכל אלו וגם בעיא בהן, ולכך צריך קרא למעוטי. ה"נ **אין לנו אלא הזאת מימיה שאין כשירין אלא ביום כו'.** ולי"ג שאין כשירין בשאה כבאים שאין כשירין אלא ביום. מנין **לרבות שחיטתה כו'.** וא"ת למה לי קרא שאין שחיטתה כשירה אלא ביום תיפוק לי דחטאת קרייה רחמנא, דלעיל (פריך גבי פסולה גופה הוא שפיר כולי) [פרישת דגבי פסולי גופה הוי שפיר לכולי] עלמא דחטאת קרייה רחמנא. י"ל דלענין כמה דברים לא אמרינן דחטאת קרייה רחמנא דהא תניא בתוספתא [פרה פ"ג ה"א] שחטה ביום ושרפה למחר כשירה. ה"ר אלחנן. **מה הזאת מימיה** (**מאוחרין**) [**מיוחדין**] **כו'.** וא"ת אימא מה הזאת מימיה (מאוחרין) [מיוחדין] שהיסח הדעת פוסל בה אף כל שהיסח הדעת פוסל בה, יצאו השלכת עץ ארז וחזוב ושני תולעת שאין היסח הדעת פוסל בהן. י"ל דהזאת מימיה גופה לא משכחן שיפסול בה היסח הדעת אם הזה על הטמא ולא מתכוין לטהרו שלא תועיל הזאה. ה"ר יוסף. גמר חוקה חוקה **מיום הכפורים.** ומהאי טעמא לפנינו בספרי [שם קכג] שבנגדי לכן היתה עשיית. **איכא דאמרי לדורות בכהן הדיוט כו'.** פלוגתא היא בספרי [שם] ובמק"א פרה [ב"ד מ"ב] אי בכהן הדיוט אי בכהן גדול. **שלא יאמרו שתים שחטו.** פי' רש"י וקיימא לן כל מלאכה הנעשית עמה פוסלתה כדתנן בפרה [שם מ"ד] שכל העוסקין בפרה מתחילה ועד סוף פוסלין במלאכה. וטעמא שפוסלין אותה במלאכה אומר ריב"ל דהוי משום היסח הדעת שע"י מלאכה שנתכוין (לא) [לה] הסיח דעתו (מזאת) [מן הפרה], אבל אם אינו מתכוין לאותה מלאכה כשירה, כדאמרינן בהשוחט [חולין לב, ב] חתך דלעת עמה בכוונה דברי הכל פסולה שלא בכוונה דברי הכל כשירה, אבל שחיטה היא פוסלת אפילו אין מתכוין לה מגזירת הכתוב למען דמכשר התם שחיטה כשאין מתכוין כדאמרינן התם שחט אחרת [עמה] בכוונה דברי הכל פרה פסולה בהמה כשירה, אלא כוונה לר' נתן דמכשר שחיטת בהמה שלא בכוונה פרה פסולה בהמה כשירה, ולרבנן דפסלי שחיטה שלא בכוונה פרה כשירה בהמה פסולה. בתוספות ריב"ם.